

Skolbaserad prevention kan minska suicidförsök och suicidtankar

Skolbaserade suicidpreventiva insatser kan förhindra suicidförsök och suicidtankar bland unga, men däremot är effekten på suicid oklar. Detta redovisas i en systematisk sammanställning av litteraturöversikter av Kathryn Bennet och hennes medarbetare.

Bennet och medarbetare visar att risken för suicidförsök och/eller suicidtankar minskar med skolbaserade suicidpreventiva insatser. Insatserna består av utbildning med syfte att öka elevernas medvetenhet och kunskaper om suicid samt förmåga att hantera och lösa problem. Översikten visar också att skolpersonalens kunskap och attityder förbättras genom utbildning i att känna igen tecken på suicid, s.k. gatekeeper-träning. Identifiering av elever som löper ökad risk för suicid, s.k. screening, kombinerat med utbildning tycks också minska suicidförsöken.

Författarna finner däremot att kunskapsläget om effekter av skolbaserad prevention på antalet suicid är oklart. Kunskapsläget om effekter av skolbaserade insatser på

sekundära utfall är också oklart. Till sekundära utfall räknas exempelvis kunskap om och attityder till suicid, riskfaktorer som känsla av hopplöshet, ensamhet och nedstämdhet, skyddsfaktorer som tro på sin egen förmåga, problemlösning, motståndskraft och empati samt hjälpsökande beteende.

I översikten påpekas att få skolbaserade program är utvärderade med randomiserade kontrollerade studier (RCTs), som ger det säkraste vetenskapliga underlaget vid utvärderingar av effekten av en insats. Tabellen redovisar antalet översikter och riktningen på utfall utifrån resultaten i Bennets översikt. De insatser som också utvärderats med RCT-design är färgmarkerade och namngivna i tabellen.

BAKGRUND OCH METOD

Forskarna sökte i tio databaser efter systematiska litteraturöversikter som inkluderat effektutvärderingar av suicidpreventiva insatser bland unga (0–24 år), publicerade 1980–2012. Totalt identifierades 2 284 artiklar, varav 21 uppfyllde kriterierna för innehåll och kvalitet. Av dem handlade sju översikter om skolbaserade insatser.

Antal systematiska litteraturöversikter gällande skolbaserad suicidprevention (antal RCT inom parentes)

Skolbaserade insatser	Primära utfall			Sekundära utfall							
	Suicid	Suicid-försök	Suicid-tankar	Kunskap och attityder		Riskfaktorer		Skyddsfaktorer		Hjälpsökande	
	Antal översikter (antal RCT)			Antal översikter (antal RCT)		Antal översikter		Antal översikter		Antal översikter	
Riktning på utfall	↓	↓	↓	↑	↔	↓	↔	↑	↔	↑	↔
A. Utbilda elever											
Öka medvetenhet och kunskap	2	4 (1)		6		3	2	4	1	2	1
Förmåga att hantera och lösa problem		1 (1)	1 (1)	2	1	2	2	2	2	2	
B. Utbilda skolpersonal											
Gatekeeper-träning				2 (1)				2			1
C. Screening											
Enbart eller kombinerat med utbildning som ökar medvetenhet och kunskap om suicid		3 (1)		4		1		1		1	2

- Good Behaviour Game: program som syftar till att förstärka positiva beteenden och attityder mellan skolelever och lärare
- Signs of Suicide: skolbaserad suicidpreventivt program

- Source of Strength: universellt suicidpreventivt program
- ↑ Ökar ↓ Minskar ↔ Ingen förändring

MÅLGRUPP Detta blad riktar sig till verksamheter och professioner som arbetar med suicidprevention inom såväl kommun och landsting som myndigheter och ideella organisationer.

REFERENS Bennet K, Rhodes AE, Duda S, Cheung AH, Manassis K, Links P, et al. A Youth Suicide Prevention Plan for Canada: A Systematic Review of Reviews. The Canadian Journal of Psychiatry. 2015;60(6):245–57.